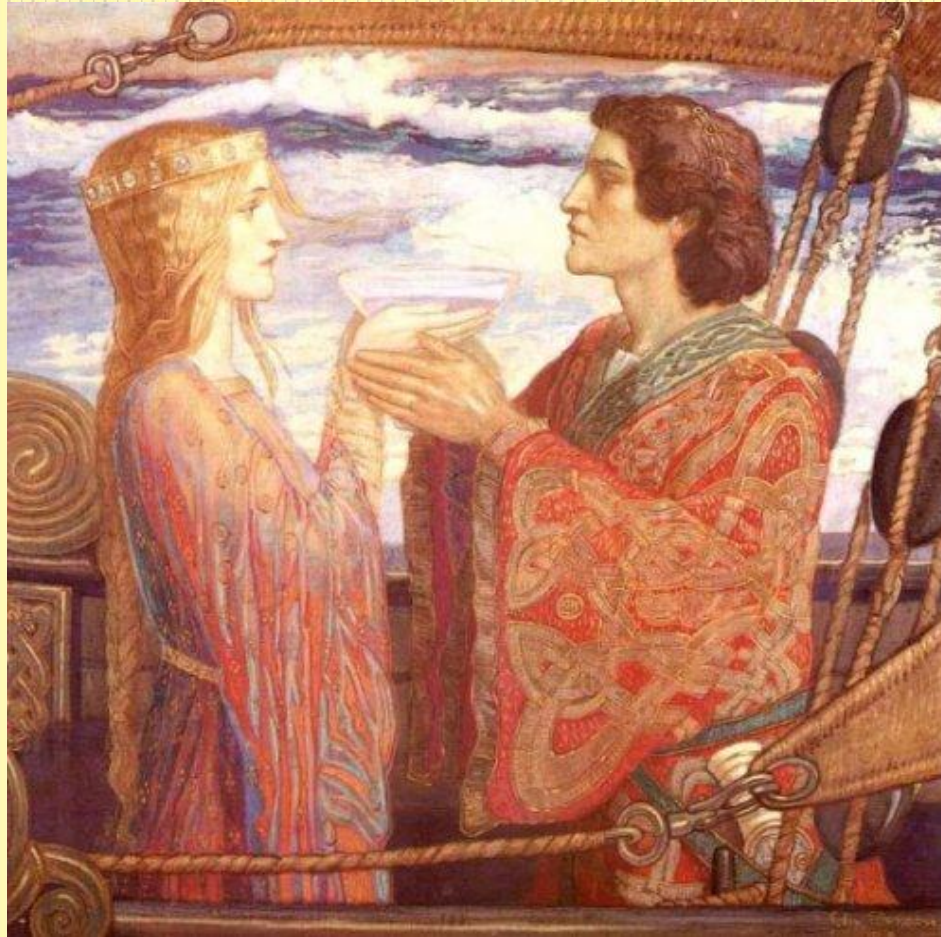

“Трістан і Ізольда” –
неперевершений зразок
середньовічної літератури

Куртуазні романи про кохання рицаря Трістана до королеви Ізольди належать до найпопулярніших у середньовіччя, а вивчення їх з часом перетворилося в цілу галузь медієвістики. Виникли вони на основі кельтських народних переказів

Джон Дункан “Трістан Ізольда”

Марія Французька однією з перших звернулася до обробки кельтського матеріалу про кохання Трістана та Ізольди (ле “Про козолист”).

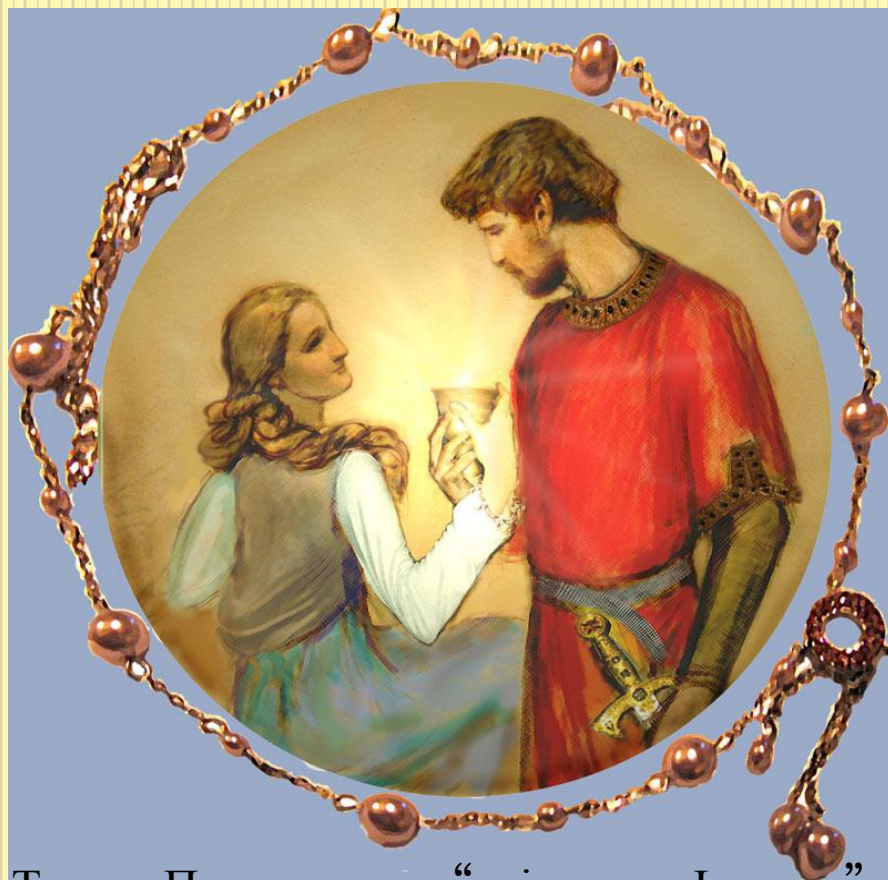

Bussiere Gaston
“Ізольда”

З того, що збереглося, найбільш значними є віршовані романи французького жонглера Бєруля і нормандця Тома.

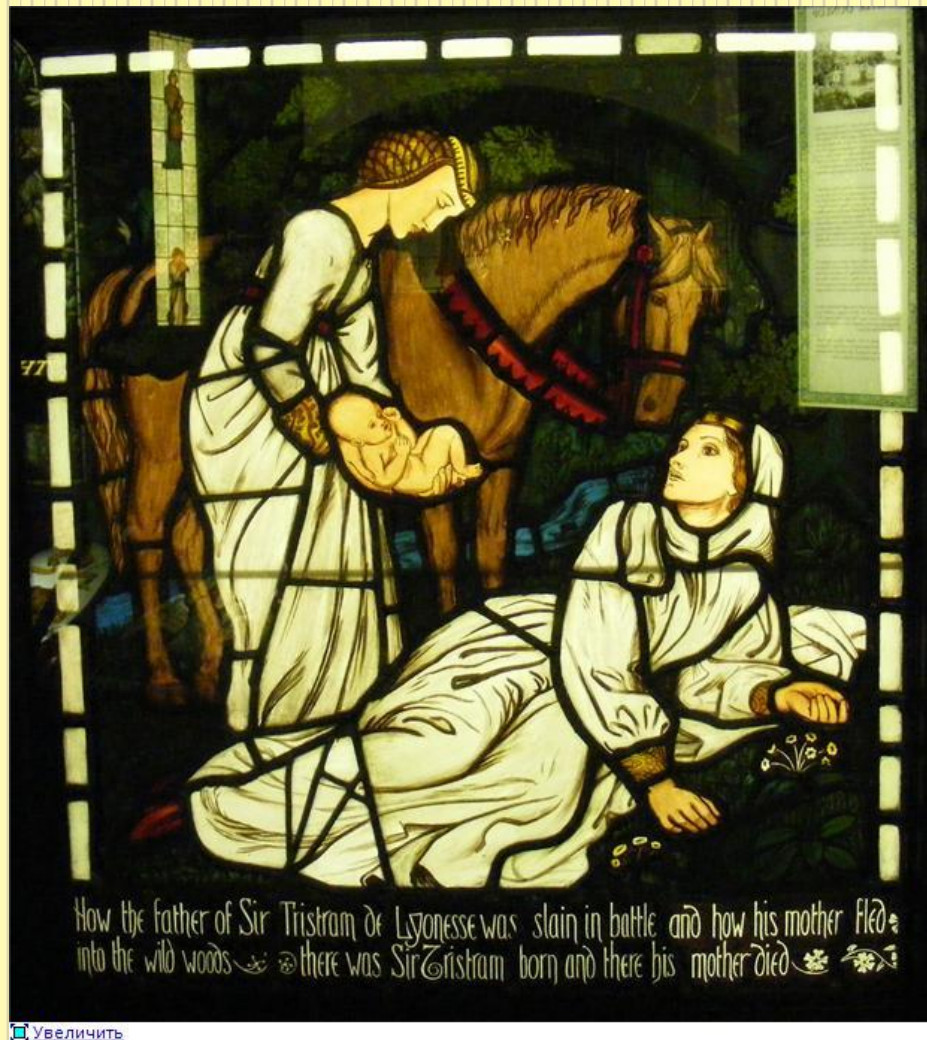

Роман Беруля (більш архаїчний за змістом) приваблює своєю наївністю, роман Тома - куртуазною вишуканістю і добрим літературним опрацюванням. Обидва твори виникли близько 1170 р. і збереглися в уривках. Близько 1230 р. з'являється перша французька прозова обробка цього роману, у якій уже присутні персонажі з романів Круглого Столу, що зв'язує сюжет про Трістана та Ізольду з циклом артурівських романів.

Тетяна Пономаренко “трістан та Ізольда”

Роман дає певне уявлення про феодальну дійсність, хоча феодальні відносини представлені в ньому досить архаїчно. Батько Трістана, король Ріва-лен, загинув, захищаючи свої володіння від давнього ворога - феодала-сусіда. Мати померла з горя.

Вільям Моріс “Народження Трістана”

Королевич-сирота випадково потрапляє в Корнуолл, де править його дядько Марк. Трістан - зразковий рицар. Він не побоявся вступити в поєдинок з могутнім велетнем Моргольтом Ірландським і визволив країну Марка від принизливої залежності.

Так, Трістан хоче висватати королю Ізольду Золотоволосу (він бачив її раніше в Ірландії, куди його, пораненого отруєним мечем богатиря Моргольта, занесли морські хвилі). Однак здобути прекрасну королівну він зміг тільки вбивши дракона-людожера, який вселяв жах у всю країну.

Бій Трістана з Моргольтом (ілюстрація Гордєєва)

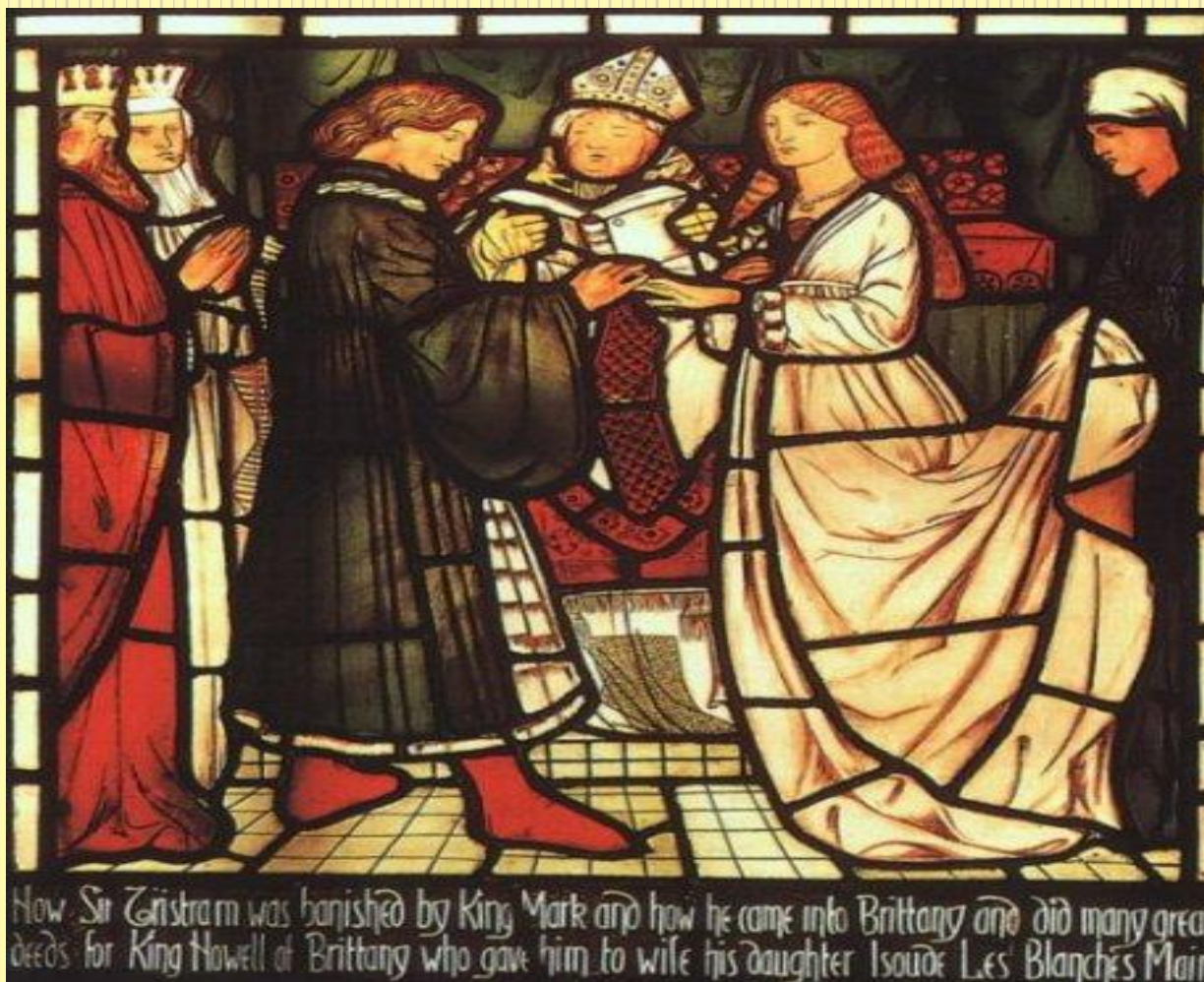
Однак здобути прекрасну королівну він зміг тільки вбивши дракона-людожера, який вселяв жах у всю країну. Мати Ізольди дає в дорогу доньці любовне зілля, щоб вона випила його з королем Марком і вони стали щасливим подружжям. Та під час морської подорожі Ізольда і Трістан у спеку випадково випили це чарівне вино, і любов заволоділа їх назавжди. Вона принесла їм безмежне щастя, але й стала причиною їхньої смерті, бо то «було не вино, а пристрасть, жагуча радість і безмежна туга, загибель». Ставши дружиною короля, Ізольда не може не зустрічатися з коханим. Через жорстокі перешкоди вони змушені розлучитися.

Бій Трістана з драконом(ілюстрація Гордєєва

Трістан покидає володіння дядька і на чужині, в Бретані, з відчаю одружується з Ізольдою Білорукою. Та для неї він тільки брат. Ні краса її, ні відданість не можуть витіснити з Трістанового' серця образ Ізольди Золотоволосої.

Бьорнс-Джордж “Весілля Трістана і Ізольди Білорукої”

Трагично закінчується їхня любов. Смертельно поранений Трістан посилає за Ізольдою Золотоволосою, наказуючи при поверненні підняти на кораблі білі вітрила, якщо вона зможе приїхати, якщо ні - то чорні.

Ізольда, охоплена страхом за життя найближчої їй людини тікає від короля в Бретань до Трістана. Але коли на обрії з'явився корабель, ображена Ізольда Білорука сказала, що бачить чорні вітрила. Трістан помирає. Вм й Ізольда Злотоволос поховали по обидва в каплиці.

Маріан Стокес “Смерть Трістана”

Історія Трістана та Ізольди залишила помітний слід у світовому мистецтві. Так, за мотивами цього роману Р. Вагнер створив відому музичну драму «Трістан та Ізольда», Леся Українка написала прекрасну поему «Ізольда Білорука». Російський та український переклади створювались на основі

двох обробок,
здійснених
видатними
французькими
медієвістами початку
XX ст. П.

Шампіоном і Ж.
Бедьє. Перший
використав рукопис
XV ст., другий
переробив роман
Тома за допомогою
тексту Готфріда
Страсбурзького.
Обробку Ж. Бедьє
українською мовою
переклав М.
Рильський.

Обкладинка до роману “Трістан та Ізольда”

Прозовий роман про Трістана та Ізольду зберігся в кількох десятках рукописів. Французькі романи (особливо роман Тома) викликали безліч наслідувань і переказів. Розробка цього сюжету відома англійською, іспанською, італійською, норвезькою та деякими слов'янським

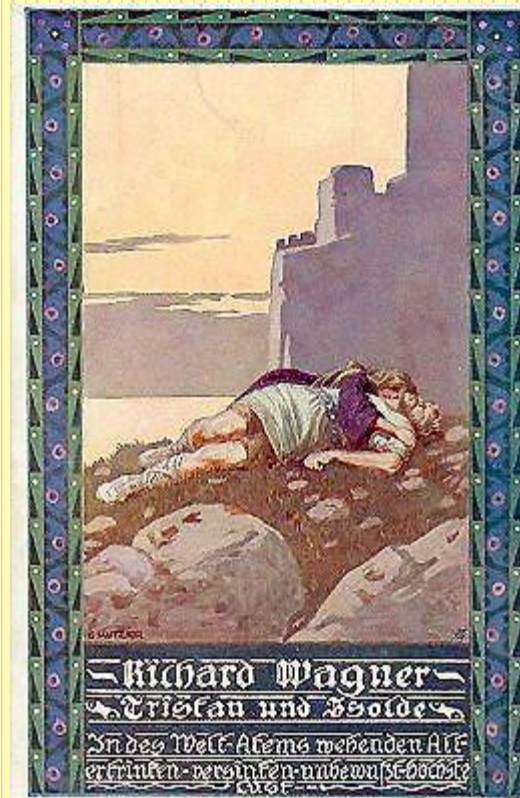
Найбільш значним з них є німецький віршований роман Готфрида Страсбурзького (початок XIII ст.). Вперше роман був надрукований наприкінці XV ст.

Смерть Трістана та Ізольди

Успіх роману забезпечила не тільки любовна тематика (яка була слабо розроблена у середньовічній літературі) - роман приваблює розкриттям духовного світу героїв, спробою розкрити психологію кохання, що було невідомим для інших середньовічних жанрів.

Привертають
увагу також
картини
тогочасного
побуту,
зображення
людей різних
прошарків,
звичаїв, «божих
судів» та ін.

“Смерть Трістана та Ізольди”